

การประเมินความเสี่ยง
การทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง
อำเภอองาว จังหวัดลำปาง

คำนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่งให้ความสำคัญกับการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การให้ หรือการรับสินบน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในการปฏิบัติราชการและความเชื่อมั่นของ ประชาชน ต่อหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่งจึงได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงการ ทุจริต

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙ เพื่อใช้เป็น แนวทางในการวิเคราะห์ ระบุ และประเมินความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในกระบวนการปฏิบัติงานของ หน่วยงาน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการ แนวทางการป้องกัน และการควบคุมความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

การดำเนินงานมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใสและตรวจสอบได้ ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในการ ดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่าง ยั่งยืนต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง

วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

1. เพื่อวิเคราะห์และระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับสินบนจากกระบวนการปฏิบัติงาน
2. เพื่อประเมินระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันและควบคุมความเสี่ยงที่เหมาะสม
3. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่งมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
4. เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างโปร่งใส เป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
5. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และลดโอกาสในการเกิดการทุจริต
6. เพื่อให้การดำเนินงานของอบต. สอดคล้องกันนโยบายและแนวทางของภาครัฐด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)

ความหมายของการทุจริต สินบน และประโยชน์ทับซ้อน

การทุจริต (Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบเพื่อประโยชน์ต่อ ตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจ เกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้หรือการรับสินบนทั้ง ที่เป็นเงินและสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

สินบน หมายถึง ทรัพย์สิน ของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใด ที่มอบให้หรือสัญญาว่าจะให้แก่บุคคล (โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ) เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งหน้าที่ ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ก็ตาม

ประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สถานการณ์ที่บุคคล (มักเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง หรือผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ตนเองหรือพวกพ้อง มากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งถือเป็นความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นจุดเริ่มต้นของการทุจริต

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ด้านการอนุมัติ/อนุญาต: ประเมินขั้นตอนที่ต้องมีการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจมีการเรียกรับเงินเพื่อแลกกับความรวดเร็ว หรือลดขั้นตอนการทำงาน

ด้านการใช้อำนาจ/การให้บริการตามภารกิจ: ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจมีการรับสินบน หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม

ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง: ประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากการถือสเปค การเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับเหมา หรือการรับสินบนจากคู่สัญญา

ด้านการบริหารงานบุคคล: ประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการซื้อขายตำแหน่ง การโยกย้าย หรือการเลื่อนขั้นที่ไม่เป็นธรรม

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

๑. การกำหนดขอบเขตของการประเมินความเสี่ยง
๒. การระบุความเสี่ยงการทุจริต
๓. การวิเคราะห์และประเมินระดับความเสี่ยง
๔. การกำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมความเสี่ยง
๕. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการ/**ขั้นตอนที่ ๒** การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ชื่อกระบวนการ / โครงการ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการประชาชน

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑	การให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ	เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้ข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ
๒	การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเรื่องต่างๆ	อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม
๓	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือการให้บริการแก่ประชาชน	อาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือหรือการบริการก่อนผู้อื่น
๔	การติดตามหรือเร่งรัดการดำเนินงาน	อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานให้เสร็จรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

ตารางที่ ๑: เกณฑ์กำหนดระดับโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิดขึ้น	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก

ตารางที่ ๒: เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลกระทบด้านการดำเนินงาน

ระดับ	โอกาสที่จะเกิดขึ้น	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	กระทบต่องบประมาณและ/หรือความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก
๔	สูง	กระทบต่องบประมาณและ/หรือความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง
๓	ปานกลาง	กระทบต่องบประมาณและ/หรือความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง
๒	น้อย	กระทบต่องบประมาณและ/หรือความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ
๑	น้อยมาก	กระทบต่องบประมาณและ/หรือความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก

วิเคราะห์ระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) ซึ่งจะบ่งบอกถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาส} \times \text{ผลกระทบ}$$

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕-๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙-๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๕-๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑-๔ คะแนน

ตารางที่ ๓: การแบ่งระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

- ความเสี่ยงการทุจริตระดับต่ำ
- สามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
- เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน/หลายหน่วยงานภายในองค์กร/มีหลายขั้นตอน >> จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก/คนที่ไม่รู้จักก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน >> ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสียหายทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสียหายทุจริต	Risk Score (L x I)			ระดับความเสี่ยง
			Likelihood	Impact	Risk Score	
๑	การให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ	เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้ข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือเป็นการพิเศษ	๓	๓	๙	ปานกลาง
๒	การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเรื่องต่างๆ	อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม	๔	๔	๑๖	สูงมาก
๓	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือการให้บริการแก่ประชาชน	อาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อให้บริการช่วยเหลือหรือการบริการก่อนผู้อื่น	๓	๓	๙	ปานกลาง
๔	การติดตามหรือเร่งรัดการดำเนินงาน	อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานให้เสร็จรวดเร็ว	๓	๓	๙	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการงาน / โครงการ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการประชาชน

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การให้ข้อมูลหรือ คำแนะนำแก่ประชาชน ที่มาติดต่อราชการ	เจ้าหน้าที่อาจ เรียกรับ ผลประโยชน์ เพื่อให้ข้อมูลหรือ ให้ความช่วยเหลือ เป็นการฉ้อโกง	ปานกลาง	กำหนดคู่มือการให้บริการและ มาตรฐานระยะเวลา	เผยแพร่คู่มือเว็บไซต์	ตลอด ปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด
๒	การใช้ชุดलयพินิจในการ พิจารณาเรื่องต่างๆ	อาจมีการใช้ อำนาจหน้าที่เพื่อ ประโยชน์ให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคล บางกลุ่ม	สูงมาก	กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณา ที่ชัดเจนและตรวจสอบได้	แต่งตั้งคณะกรรมการ ร่วมพิจารณา	ตลอด ปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด
๓	การพิจารณาให้ความ ช่วยเหลือหรือการ ให้บริการแก่ประชาชน	อาจมีการเรียกรับ สินบนเพื่อให้ได้รับ การช่วยเหลือหรือ การบริการก่อน ผู้อื่น	ปานกลาง	ลำดับการให้บริการที่โปร่งใส	ทำทะเบียนรับคำร้อง	ตลอด ปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด
๔	การติดตามหรือเร่งรัด การดำเนินงาน	อาจมีการเรียกรับ ผลประโยชน์เพื่อ เร่งรัดการ ดำเนินงานให้เสร็จ รวดเร็ว	ปานกลาง	จัดทำช่องทางร้องเรียนและ กำกับติดตาม	เปิดช่องทางร้องเรียน ออนไลน์/กล่องรับเรื่อง ร้องเรียน	ตลอด ปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด